

POSUDEK VEDOUCÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Ing. Zuzana Mazánková
Téma práce:	Odpovědnost státu za vznik a šíření pandemie
Rozsah práce:	114 stran, počet znaků bohužel není uveden
Datum odevzdání práce:	15. října 2023

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomová práce se zaměřuje na velmi aktuální a relativně stále ještě nové téma, jímž je odpovědnost státu za vznik a šíření pandemie. Téma se dostalo do středu zájmu států i právní doktríny v období pandemie Covidu-19. Další události (válka na Ukrajině, konflikt v Gaze) jej sice částečně překryly, zůstává ale stále relevantní.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Zpracování tématu kladlo na diplomantku spíše vyšší nároky. Pohybovala se v oblasti, kde panuje velká nejistota, jak pokud jde o fakta (jak přesně došlo ke vzniku a rozšíření pandemie Covid-19?), tak pokud jde o právní rámec (co je součástí mezinárodních zdravotnických standardů?, nakolik je úprava právně závazná?, co znamená závazek náležitě péče v tomto specifickém kontextu?). Diplomantka tuto nejistotu reflektuje a snaží se ji překonat tím, že nastiňuje možné varianty jak vývoje, tak jeho právního hodnocení.

Práce vychází z adekvátního množství pramenů, mezi nimiž s ohledem na zaměření práce a její oborové ukotvení vcelku pochopitelně dominují zdroje psané v angličtině. Využití docházejí ale i česky psané zdroje, ať jde o učebnice mezinárodního práva veřejného, nebo texty týkající se některého z dílčích podtémat práce (koncept náležitě péče, odpovědnost Číny aj.). Způsob práce se zdroji a jejich citování je standardní. Z hlediska metod v práci dominuje klasická právní (doktrinální) analýza, což odpovídá tématu.

3. Formální a systematické členění práce

Po formální i jazykové stránce je práce na dobré úrovni, je psána odborným jazykem, překlepy a chyby se v ní objevují spíše sporadicky. Práce má logickou strukturu. Po úvodu následuje obecná kapitola věnovaná odpovědnosti v mezinárodním právu. Poté se pozornost přesouvá k právní úpravě v oblasti prevence pandemií a reakce na ně. Hlavním těžištěm práce je kapitola věnovaná faktickému popisu a právnímu zhodnocení toho, jak se mezinárodní společenství vypořádalo s pandemiemi před Covidem-19 a jak reagovalo na tuto pandemii, a také zamyšlení nad odpovědností Číny za vznik a šíření pandemie Covid-19, nad obsahem této odpovědnosti a nad možnými právními cestami jejího uplatnění. Práce neobsahuje informaci o počtu znaků, z jejího celkového rozsahu (114 stran, z toho 90 stran vlastního textu) je ale zřejmé, že požadavek minimálního počtu znaků byl naplněn. Při čtení nepříjemně ruší nezarovnané odstavce, kvůli kterým text působí neupraveně.

4. Vyjádření k práci

Diplomová práce si klade za cíl „nalezení odpovědi na otázku, zda je možné vyvodit mezinárodní odpovědnost Číny, a pokud ano, za jakých podmínek“ (str. 3). Otázka vyvstává v kontextu pandemie Covid-19, v souladu se svým obecným názvem se ale práce neomezuje jen na tuto jednu událost a odpovědnost jediného státu, ale zabývá se odpovědností v kontextu

vzniku a šíření pandemií šířeji. To se, jak již bylo zmíněno výše, odráží rovněž ve struktuře práce, která postupuje od obecného ke konkrétnějšímu.

Kapitola 1 věnovaná odpovědnosti v mezinárodním právu nabízí obecné pojednání o tom, jaké typy odpovědnosti mezinárodní právo rozlišuje (odpovědnost za mezinárodně protiprávní chování, odpovědnost za škodlivé následky nezakázaných činností). Zvláštní pozornost je dále věnována kategoriím činnostních a výsledných závazků a konceptu náležité péče (*due diligence*), který je pro práci velmi významný. Diplomantka na několika místech zmiňuje zavinění (str. 15, 22 a další). Není jasné, co jí má na mysli, zda jej chápe jako synonymum přičitatelnosti, což by bylo chybné, nebo odkazuje na odpovědnost soukromých aktérů, což by bylo nepřesné. Větší upřesnění by si zasloužil také vztah mezi konceptem náležité péče a odpovědností za škodlivé následky nezakázaných činností.

Kapitola 2 pojednává o odpovědnosti ve specifickém kontextu vzniku a šíření pandemií. Diplomantka zde popisuje roli, kterou v této oblasti sehrává Světová zdravotnická organizace (WHO), mapuje vývoj mezinárodních zdravotnických předpisů a zamýšlí se nad jejich právní silou a podrobněji rozebírá jeden z hlavních pramenů v této oblasti, Mezinárodní zdravotnické předpisy. Ačkoli některé úseky textu mohou působit jako určitý úkrok stranou, který s tématem práce souvisí jen volně, reálně je kapitola důležitá pro určení toho, zda se ke vzniku a šíření pandemií vůbec váží nějaké primární normy mezinárodního práva, tj. zda je dán materiální předpoklad pro vznik odpovědnosti. Diplomantka tuto otázku zodpovídá kladně, současně ale ukazuje, že existence primárních norem i jejich obsah jsou dosud předmětem sporů, což ztěžuje vyvození odpovědnosti.

Kapitola 3 rozebírá reálné případy pandemií z období posledních několika desítek let. Ke každé z nich jsou předložena základní fakta a je zhodnocena reakce WHO a států. Největší pozornost je věnována pandemii Covidu-19 a otázce možné odpovědnosti Číny, coby země zdroje nákazy. Diplomantka dospívá k závěru, že Čína se skutečně dopustila porušení některých primárních norem mezinárodního zdravotnického práva, za což jí vzniká odpovědnost. Současně ale konstatuje, že „*škody a lidské ztráty v důsledku pandemie COVID-19 nejsou způsobeny pouze chováním Číny, a ačkoliv její důsledný přístup na počátku epidemie před mezinárodním rozšířením by měl na další události největší vliv, jiné státy také mohou nést odpovědnost*“ (str. 79). V důsledku toho je také podle diplomantky obtížné stanovit, co přesně by mělo tvořit obsah odpovědnosti Číny. Dále je těžké najít orgán, který by byl kompetentní o případných nárocích směřujících proti Číně rozhodovat.

Dané teze tvoří závěry nejen kapitoly 3, ale celé práce. Diplomantka k nim ještě připojuje doporučení, aby se snahy soustředily nikoli na vyvozování odpovědnosti v rámci pandemie Covid-19, ale na revizi úpravy do budoucna tak, aby bylo mezinárodní společenství lépe schopno čelit dalším pandemiím. Závěry i doporučení jsou dobře vyargumentované a diplomantka uvádí také limity svého přístupu dané mj. nejasnostmi ohledně okolností vzniku pandemie Covid-19. Práce je celkově zdařilá a prokazuje diplomantčinu schopnost zpracovat poměrně obtížné téma samostatně a kompetentně.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Diplomantka naplnila cíle, které si stanovila.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Diplomantka práci zpracovávala samostatně. Žádný problém z hlediska plagiátorství nevyvstává.
Logická stavba práce	Diplomová práce má logickou stavbu, jednotlivé části na sebe navazují a tvoří koherentní celek.

Práce se zdroji včetně citací	Práce se zdroji je standardní a odpovídá normě užívané na PF UK.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedené analýzy odpovídá požadavkům kladeným na daný typ kvalifikačních prací na PF UK.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je standardní.
Jazyková a stylistická úroveň	Po jazykové a stylistické stránce je práce na dobré úrovni.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Předložená diplomová práce splňuje požadavky kladené na daný typ kvalifikačních prací na PF UK, proto ji doporučuji k obhajobě. Během ní by se diplomantka mohla vyjádřit k následujícím otázkám:

- 1) Jaký je vztah mezi konceptem náležité péče (*due diligence*) a odpovědností za škodlivé následky nezakázaných činností?
- 2) Mohl by mít pro téma práce význam institut tzv. sdílené odpovědnosti (*shared responsibility*)? Pokud ano, v čem by konkrétně mohl spočívat jeho přínos?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Práci hodnotím – podle průběhu obhajoby – jako výbornou či velmi dobrou.

V Praze dne 29. října 2023

Prof. JUDr. PhDr. Veronika Bílková, PhD., E.MA